

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายสมชาย พงษ์ธา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๓/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๑/๒๕๔๘

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง	{	นายทะเบียนพรรคการเมือง	ผู้ร้อง
		พรรคไทยช่วยไทย	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยช่วยไทย

ผู้ร้องยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๘ ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้แจ้งผู้ร้องชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตรวจสอบฐานะการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องของบุคคลที่ให้ถ้อยคำกับผู้ร้อง รวมทั้งข้อมูลของผู้ถูกร้องที่เกี่ยวข้องกับคำร้อง ปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๘ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง และให้ศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญ ต่อมาวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ โดยมาตรา ๓๕ บัญญัติให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และให้โอนบรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของ

ศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ มาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องแจ้งต่อผู้ร้องว่าในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๘ ที่ประชุมมีมติเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคและเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่แทนชุดเดิมที่ครบวาระโดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๓๕ คน แต่ไม่นับเป็นองค์ประชุมจำนวน ๓๑ คน จึงมีผู้เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิออกเสียง จำนวน ๑๐๔ คน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง กรณีกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ เนื่องจากครบวาระการดำรงตำแหน่งตามข้อบังคับพรรค และใช้อำนาจตามความมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคและลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวที่มีมติเห็นชอบให้เปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคและส่งเอกสารการยืนยันการเป็นสมาชิกพรรคของผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหารพรรค พร้อมทั้งนำผู้ที่ปรากฏลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ ได้แก่ กรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรคทั้งหมด และสุมารายชื่อสมาชิกพรรค จำนวน ๒๒ คน รวมทั้งสิ้น ๖๒ คน มาให้ถ้อยคำเพิ่มเติมที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพร้อมทั้งให้ผู้ถูกร้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงสถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคให้ถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปัตตานี อุบลราชธานี อุตรธานี กาฬสินธุ์ และกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบข้อเท็จจริงการประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องก่อนที่จะเสนอผู้ร้อง ปรากฏว่าหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องสามารถนำบุคคลตามคำสั่งของผู้ร้องมาให้ถ้อยคำเพิ่มเติมต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพียง ๘ คน และไม่จัดส่งเอกสารตามคำสั่งของผู้ร้อง และเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณา ผู้ร้องได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอื่น ๆ นอกเหนือจากที่มอบหมายไปแล้ว ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องเพิ่มเติม ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้นำเรื่องการจัดประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องประจำปี ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๘ เข้าพิจารณาในการประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๕/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๘ โดยมติที่ประชุม

มีความเห็นว่า การจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๑ ยังมีข้อเท็จจริงที่ไม่ชัดเจน จึงมอบหมายให้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร จังหวัดอุดรธานี เพชรบูรณ์ กาฬสินธุ์ และปัตตานี ตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

ต่อมาในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๔/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๘ ที่ประชุมมีความเห็นว่าผู้ถูกร้องจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๘ ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด จึงมีมติให้เสนอ ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้มีการสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนสาขาพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง ซึ่งข้อบังคับพรรคไทยช่วยไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๖๘ และข้อ ๗๐ กำหนดไว้ว่า การประชุมใหญ่สามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรค คือ กรรมการบริหารพรรค สมาชิกของพรรค ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น ผู้แทนของสาขาพรรค ในกรณีที่มีสาขาพรรค สมาชิกที่ทราบข่าวการประชุมใหญ่สามัญและวิสามัญของพรรคจากคณะกรรมการบริหารพรรคและจากสมาชิกสามัญ ซึ่งการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม แต่ข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องและจากการให้ถ้อยคำของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ปรากฏว่า

๑. จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอุดรธานี กาฬสินธุ์ หนองบัวลำภู มหาสารคาม และเพชรบูรณ์ ปรากฏว่านายสุบรรณ ลุนจันทร์ นางเกตแก้ว จันทรืพรหม นางพรศิลป์ สุทธิประภา นายสุนา พลขาน นายหมาย เลแก้ว นายสุนัย สง่างาม นายปรีชา พลศักดิ์ นายทองหล่อ ปะวะสี นางวิสัย แก้วนาคุณ นายคำพันธ์ นาสินสร้อย นายสมาน ละครพล นายทองอิน อินกอง ต่างให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่ทราบว่ามีการประชุมใหญ่ของพรรคไม่ได้เข้าร่วมประชุมและไม่ได้ลงลายมือชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้อง

๒. จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร จังหวัดนครราชสีมา และสมุทรปราการ ปรากฏว่านายชนัท (สราวุธ) วัฒนะสิริโชค นายสุรศักดิ์ ชลานุเคราะห์ นายอดิศักดิ์ สาหดำ และนางสาวอภิญา โห้เหรียญ ต่างยืนยันว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้อง

๓. จากการให้ถ้อยคำเพิ่มเติมของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ปรากฏว่าผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการ บริหารพรรคไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๓ คน ได้แก่ นายโชติพัฒน์ สกุลศิเชิดชู นายเพชรพิชัย โปธิทอง และนางสาวหทัยทิพย์ เชิดชู และเป็นสมาชิกซ้ำซ้อนกับพรรคการเมืองอื่น จำนวน ๑ คน ได้แก่ นายปภากร อุทัยวัฒน์ นอกจากนี้ปัจจุบันนายโชติพัฒน์และนางสาวหทัยทิพย์มีรายชื่อเป็นกรรมการ บริหารพรรคผู้ถูกร้อง

๔. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบฐานข้อมูลทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง พบว่าผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๓ คน ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ได้แก่ นายสุมิตร พุทธิพิพัฒน์จจร นายชนพัฒน์ เบญจจริยาภรณ์ และนายปรีวัชร มณีเดิม

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวการประชุมใหญ่สามัญผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๘ มีผู้เข้าร่วมประชุมเพียง ๘๑ คน จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคไทยช่วยไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓๐ ที่กำหนดไว้ว่า การประชุมใหญ่สามัญจะต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน การดำเนิน กิจการของพรรคผู้ถูกร้องจึงไม่เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธี พิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้งส่งสำเนา คำร้องให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับสำเนา คำร้อง

ผู้ถูกร้องโดยนางสุทิบ ทับทิมเทศ หัวหน้าพรรค ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ สรุปได้ว่า ผู้ร้องปิดบังเอกสารแนบท้ายตามคำร้องโดยส่งสำเนาคำร้องเพียงอย่างเดียวและ จำกัดด้วยระยะเวลาเพราะวันที่ ๕ ถึงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๔๕ เป็นวันหยุด เนื่องจากพระราชพิธี ฉลองสิริราชสมบัติ ทั้งในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๕ ผู้ร้องเข้าตรวจค้นเอกสารของผู้ถูกร้องโดยไม่มี

หมายค้นและไม่แจ้งล่วงหน้า ทำให้ผู้ถูกร้องไม่อาจรวบรวมเอกสารที่กระจัดกระจายอยู่ได้ทัน และมีปัญหาภายในพรรคเนื่องจากมีการแบ่งแยกเป็นสองฝ่ายเพื่อแย่งชิงตำแหน่งหัวหน้าพรรค เนื่องจากตนเคร่งครัดในการเบิกจ่ายเงิน ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๘ ที่ประชุมมีมติเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคและเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ แทนชุดเดิมที่ครบวาระ มีผู้เข้าร่วมประชุมตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างจริง โดยมีพนักงานการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลโคกคราม เจ้าพนักงานเขตบึงกุ่ม เป็นผู้สังเกตการณ์และหลังจากการประชุมผู้เข้าร่วมประชุมได้ลงชื่อในการประชุมครบถ้วน ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือจากผู้ร้องขอให้แจ้งแก่สมาชิกพรรคที่มีรายชื่อตามหนังสือดังกล่าวมาชี้แจงข้อกล่าวหาซึ่งผู้ถูกร้องดำเนินการตามคำสั่งของผู้ร้องแล้ว เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๘ ผู้ร้องได้ตรวจสอบความถูกต้องของมติที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จึงได้ลงประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๗๐ ง หน้า ๓๗ วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องได้ปฏิบัติตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว

การที่ผู้ร้องไม่ยอมรับนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องนั้น เมื่อปลายปี ๒๕๔๗ นายยศ ศรีประพันธ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคขณะนั้นได้แนะนำนายบุญส่ง (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นนายโชติพัฒน์) ว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ทางการเมือง เพื่อให้ทำงานเป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งของพรรค โดยขอรับเงินเดือนเป็นค่าตอบแทนการทำงานในการทำหน้าที่เสมือนเลขานุการพรรค เพราะผู้ถูกร้องขณะนั้นยังมิได้แต่งตั้งผู้ใดทำหน้าที่ ระหว่างนายโชติพัฒน์ทำหน้าที่ มีสมาชิกพรรคจากภาคอีสานมาสมัครจำนวนมากรวมทั้งรายชื่อของบุคคลตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างมาทั้งหมด ภายหลังการประชุมในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๘ นายโชติพัฒน์ชี้แจงสรุปรายงานการประชุมรวมทั้งขอเบิกเงินทวงจ่ายในการเดินทางมาประชุมของสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องได้ตรวจสอบรายชื่อแล้วเห็นว่าสมาชิกได้ลงลายมือชื่อครบถ้วนตามจำนวนผู้เข้าประชุมจริงจึงอนุมัติการจ่ายเงิน โดยไม่ทราบว่าเป็นลายมือชื่อจริงหรือปลอม วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องทราบว่านายโชติพัฒน์ย้ายออกจากสถานที่เช่าและนำขึ้นเก็บเอกสาร ๔ ช่อจำนวน ๒ ตู้ ภายในที่ทำการพรรคไป เอกสารที่หายไปมีหลายรายการ แต่ผู้ถูกร้องมิได้คิดว่าจะมีปัญหาเกิดขึ้นจึงมิได้แจ้งความ จนเมื่อผู้ร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ ขอเอกสารต่างๆ ที่นายโชติพัฒน์เก็บไว้และได้นำออกไปจากที่ทำการพรรคจึงทราบว่าใบสมัครสมาชิกพรรคกลุ่มของ

นายโชติพัฒน์สุญหาญเกือบทั้งหมดรวมทั้งเอกสารการเบิกจ่ายเงินค่าพาหนะของสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๗ และเอกสารอื่น ๆ ผู้ถูกร้องได้แจ้งความดำเนินคดีแก่นายบุญส่งหรือโชติพัฒน์ไว้ที่สถานีตำรวจนครบาลโคกครามแล้ว

เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ผู้ร้องได้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ถูกร้องส่งเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๘ คืนทั้งหมด ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้จัดส่งคืนให้ทั้งหมด การกระทำดังกล่าวของผู้ร้องโดยการเรียกคืนเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ทำให้ผู้ถูกร้องได้รับความเสียหายอย่างมาก เพราะผู้ถูกร้องดำเนินกิจการทางการเมืองมายาวนานกว่า ๗ ปี ไม่เคยเกิดปัญหาทุจริตทางการเงินหรือถูกร้องเรียนเรื่องใด ๆ มาก่อนปัจจุบันผู้ถูกร้องต้องหาเงินส่วนตัวมาว่าจ้างพนักงาน ค่าเช่า ค่าน้ำ ค่าไฟ เพราะถือว่าพรรคยังอยู่ การกระทำดังกล่าวเป็นการก่อกวนก่อกำลังให้พรรคปิดตัวเองลง

พฤติการณ์ต่าง ๆ ตามคำร้องเกิดจากความประมาทเลินเล่อโดยสุจริตใจมิได้มีเจตนาอื่นใดแอบแฝง และจากความไว้นื้อเชื่อใจในผู้อำนวยการการเลือกตั้งของพรรค เพราะเป็นผู้จัดทำเอกสารต่าง ๆ เสนอต่อผู้ถูกร้องโดยตรง ผู้ถูกร้องเองยังได้สอบถามถึงความเรียบร้อยของเอกสาร โดยได้รับคำตอบว่าเรียบร้อยไม่มีปัญหาจึงไม่เกิดความเฉลียวใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้ถูกร้องมิได้จงใจกระทำผิดพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ และข้อบังคับพรรคไทยช่วยไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๗๐

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ เกินกว่า ๑๕ วัน นับแต่วันที่ปรากฏความไม่ถูกต้องเพราะหลังประกาศราชกิจจานุเบกษารับรองความถูกต้องของคณะกรรมการบริหารพรรคแล้ว วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ ผู้ร้องได้มีหนังสือชะลอตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคผู้ถูกร้องอ้างเหตุผลต่าง ๆ ตามคำร้องขอให้ศาลวินิจฉัยยุบพรรคการเมืองเป็นเวลาเกือบ ๑ ปี นับแต่วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ ถึงวันยื่นคำร้องวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ จึงไม่ถูกต้อง ขอให้ยกคำร้อง

ผู้ร้องยื่นคำร้องชี้แจงเพิ่มเติมลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ สรุปความได้ว่า

(๑) ผู้ร้องได้ตรวจสอบบุคคลตามคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ข้อ ๑๓ (๑) ประกอบด้วยนายสุบรรณ นางเกตแก้ว นางพรศิลป์ นายสุนา นายหมาย นายสุนัย นายปรีชา นายทองหล่อ นางวิไล นายคำพันธ์ นายสมาน และนายทองอิน จากฐานข้อมูลสมาชิก

พรรคการเมืองแล้วปรากฏว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องและตรวจสอบบุคคลตามคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ข้อ ๑๓ (๒) ประกอบด้วยนายธนัทหรือสราวุธ นายสุรศักดิ์ นายอดิศักดิ์ และนางสาวอภิญา จากฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองแล้ว ปรากฏว่านายธนัทหรือสราวุธ และนายสุรศักดิ์ เป็นสมาชิกพรรคเข้าชื้อกับพรรคการเมืองอื่น คือ พรรคไทยรักไทย และผู้ถูกร้อง และนายอดิศักดิ์ และนางสาวอภิญา ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง สำหรับบุคคลตามคำร้องของผู้ร้อง ข้อ ๑๓ (๓) ประกอบด้วยนายโชติพัฒน์ นายเพชรพิชัย นางสาวหทัยทิพย์ และนายปภากร ตรวจสอบจากฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองแล้ว ปรากฏว่านายโชติพัฒน์ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง นายเพชรพิชัย และนางสาวหทัยทิพย์ เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องและนายปภากร เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องปี ๒๕๔๖ ปัจจุบันเป็นสมาชิกพรรคพัฒนาชาติไทย

(๒) ตามที่หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำในหนังสือลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ ว่า นายโชติพัฒน์ นายปภากร นายเพชรพิชัย และนางสาวหทัยทิพย์ ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง แต่ในรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญที่พรรคผู้ถูกร้องส่งให้ผู้ร้องมีชื่อนายโชติพัฒน์ นายปภากร นายเพชรพิชัย เป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องชุดเดิมและมีชื่อนางสาวหทัยทิพย์เข้าร่วมประชุม ในฐานะสมาชิกพรรค จากฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมือง บุคคลทั้งสี่เป็นสมาชิกพรรคและพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องตั้งแต่วันที่ใดนั้น ผู้ถูกร้องเป็นผู้ให้ถ้อยคำว่าบุคคลทั้งสี่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องและผู้ร้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมโดยให้ยื่นยันการเป็นสมาชิกพร้อมเอกสาร ยื่นยันการเป็นสมาชิกของผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหารพรรค พร้อมทั้งนำผู้ที่ปรากฏลายมือชื่อ เป็นผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ ได้แก่ กรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรคทั้งหมด และสุ่มรายชื่อสมาชิกพรรค จำนวน ๒๒ คน รวมทั้งสิ้น ๖๒ คน มาให้ถ้อยคำเพิ่มเติม แต่ผู้ถูกร้องได้นำบุคคลดังกล่าวมาให้ถ้อยคำเพียง ๘ คน ส่วนที่เหลือผู้ถูกร้องได้มีหนังสือแจ้งไปยังบุคคลดังกล่าวให้เดินทางมาให้ถ้อยคำแต่ไม่มีผู้ใดมาให้ถ้อยคำ และผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการชี้แจงการเป็นสมาชิกพร้อมเอกสาร ยื่นยันการเป็นสมาชิกพรรคของผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหารพรรคแต่อย่างใด ผู้ร้องจึงพิจารณาไปตามเอกสารหลักฐานที่มีอยู่ และถึงแม้บุคคลทั้งสี่จะเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้ององค์ประชุมใหญ่ของพรรคก็ยังไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคไทยช่วยไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๗๐ และเหตุยพรรคผู้ถูกร้องปรากฏต่อผู้ร้องเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ร้องลงนามในคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ๕ ฉบับ คือ ประกาศ

นายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทยช่วยไทย ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรคไทยช่วยไทย ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ ประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทยช่วยไทย ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๖ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคไทยช่วยไทย ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ปัจจุบันผู้ถูกร้องมีจำนวนสมาชิก ๑๒๓,๕๒๘ คน และสาขาพรรคจำนวน ๕ สาขา ไม่มีการส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งปี ๒๕๔๔ แต่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๑ คน และส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๔๘ แบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๗ คน แบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๕ คน

(๓) กรณีผู้ถูกร้องอ้างถึงการเรียกคืนเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๔๕ ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๕ และระงับการดำเนินการตามโครงการและแผนงานที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองทั้งหมดตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ข้อ ๒๔ (๒) กำหนดให้พรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนต้องส่งคืนเงินสนับสนุนด้วยเหตุที่อยู่ในระหว่างที่ผู้ร้องหรืออัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามหมวด ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อ ๒๖ กำหนดว่าเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง มีเหตุตามข้อ ๒๔ (๒) ให้ผู้ร้องมีคำสั่งให้ระงับการดำเนินการตามโครงการและแผนงานที่ได้รับการสนับสนุนนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้ร้องแล้วให้พรรคการเมืองส่งคืนเงินสนับสนุนที่ได้รับจัดสรรต่อผู้ร้องภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งพร้อมกับรายงานการใช้จ่ายเงินตามโครงการและแผนงานที่ได้ดำเนินการไปแล้วซึ่งกฎหมายและประกาศดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ โดยพรรคการเมือง

จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ซึ่งผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินกองทุน
เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ จนถึงปัจจุบัน

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๐ สรุปคำชี้แจง
แก้ข้อกล่าวหาได้ ดังนี้

(๑) ผู้ร้องจะตรวจสอบบุคคลตามคำร้องของผู้ร้อง ข้อ ๑๓ (๑) (๒) (๓) จากฐานข้อมูล
สมาชิกพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องอย่างเดียวไม่ได้ หากแต่จะต้องตรวจสอบข้อมูล ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่
ของผู้ถูกร้องเพียงแห่งเดียว ข้อมูลจำนวนสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ถูกต้องตามความเป็นจริงได้เก็บรักษาไว้ ณ
ที่สำนักงานของผู้ถูกร้อง ผู้ร้องจะไม่ทราบจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทินที่เกิดขึ้น
ในปีที่ผู้ร้องได้รับทราบครั้งสุดท้ายในเดือนมกราคม ข้อมูลดังกล่าวจึงไม่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลของผู้ร้อง
ผู้ร้องไม่สามารถใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
มาตรา ๗ เนื่องจากมาตรา ๓๔ บัญญัติไว้ชัดเจนอยู่แล้ว การใช้อำนาจของผู้ร้องจึงขัดต่อพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ และที่ผู้ร้องอ้างว่าเป็นการเพียงพอแล้ว
จากถ้อยคำของผู้ถูกร้องว่า นายโชติพัฒน์ นายปภากร นายเพ็ชรพิชัย และนางสาวหทัยทิพย์ไม่ได้เป็น
สมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ส่วนรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญที่ผู้ถูกร้องส่งให้ผู้ร้องมีชื่อนายโชติพัฒน์
นายปภากร นายเพ็ชรพิชัย เป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องชุดเดิม และนางสาวหทัยทิพย์ เข้าร่วม
ประชุมในฐานะสมาชิกพรรคนั้น จึงเป็นการแสดงเจตนาการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องของบุคคลทั้งสิ้น
โดยชัดเจนแล้ว และสามารถตรวจสอบได้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของผู้ถูกร้อง

(๒) ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๗
โดยมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๓๕ คน และที่ประชุมในขณะนั้นเห็นว่ามีสมาชิกเข้าร่วมประชุม
จำนวน ๑๓๕ คนจริง ครบองค์ประชุมไม่มีผู้ใดคัดค้าน ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้เริ่มประชุมใหญ่
สามัญประจำปี ๒๕๔๗ ได้ ย่อมต้องถือตามมตินั้น เมื่อประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๗
เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานให้กับผู้ร้องตามหนังสือผู้ถูกร้อง ที่ ท.ช.ท. ๗๔/๒๕๔๗
ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗ และภายในปีเดียวกันมีการประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗
วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๗ ซึ่งในการประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี ๑/๒๕๔๗ วาระที่ ๒ ที่ประชุม
มีมติเป็นเอกฉันท์รับรองรายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๗ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๗

(๓) กรณีผู้ร้องเรียกคืนเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๕ ผู้ร้องไม่มีอำนาจออกคำสั่งและกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เกินกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ การกระทำของผู้ร้องเกินกว่ากฎหมายบัญญัติไว้และเหตุที่ทำให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคผู้ถูกร้องต้องเป็นเหตุที่เกิดขึ้นโดยคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น

การเรียกคืนเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๕ จะกระทำได้เมื่อมีเหตุต้องเลิกหรือยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วเท่านั้น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคท้าย และผู้ถูกร้องได้คืนเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๕ หหมดแล้ว

(๔) เนื่องจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ยึดอำนาจปกครองเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นกฎหมายลูกย่อมสิ้นสุดลงด้วย จึงเป็นการกระทำที่ไม่มีบทบัญญัติว่าเป็นความผิดอีกต่อไป บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า “ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง” และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๕ (๕) ได้บัญญัติไว้ว่า “สิทธินำคดีอาญามาฟ้อง ย่อมระงับดังต่อไปนี้...(๕) เมื่อมีกฎหมายออกใช้ภายหลังการกระทำผิดยกเลิกความผิดเช่นนั้น” การกระทำของผู้ถูกร้องย่อมไม่มีความผิดตามที่ถูกลงโทษอีกต่อไป ในกรณีเดียวกันได้เคยมีคำวินิจฉัยของศาลฎีกาตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๗๑๐/๒๕๒๐ และประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๙ นั้น เป็นประกาศต่างกรรมต่างวาระกันไม่สามารถใช้บังคับย้อนหลังได้ เนื่องจากเป็นประกาศที่เกิดขึ้นภายหลังพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้สิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙

ผู้ร้องยื่นคำร้องเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๐ สรุปความได้ว่า

(๑) ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า บุคคลตามคำร้องของผู้ร้องข้อ ๑๓ (๑) (๒) (๓) เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องหรือไม่ นั้น ผู้ร้องต้องตรวจสอบจำนวนสมาชิกของผู้ถูกร้องที่เก็บไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของผู้ถูกร้อง และผู้ร้องไม่สามารถทราบจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทินซึ่งเกิดขึ้นในปีที่ผู้ร้องได้รับทราบครั้งสุดท้ายในเดือนมกราคม ข้อมูลจากฐานข้อมูลของผู้ร้องดังกล่าวจึงไม่สมบูรณ์ และการใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ย่อมเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ ผู้ร้องไม่สามารถใช้อำนาจโดยการอ้างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ เนื่องจากมาตรา ๓๔ ได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งอยู่แล้ว จึงเป็นการใช้อำนาจขัดกับบทบัญญัติดังกล่าว

ผู้ร้องชี้แจงว่า ผู้ร้องได้ตรวจสอบจากฐานข้อมูลสมาชิกพรรคของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ผู้ถูกร้องได้จัดส่งให้ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ รวมทั้งได้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องได้ส่งเอกสารยืนยันการเป็นสมาชิกพรรคของผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหารพรรค ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้ดำเนินการแต่อย่างใด ประกอบกับการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้อง การให้ถ้อยคำของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องและจากการตรวจสอบเพิ่มเติมจากฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมือง ปรากฏว่าผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๘ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุม ไม่ได้ลงลายมือชื่อเข้าร่วมประชุม และไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค ตามคำร้องข้อ ๑๓ (๑) (๒) (๓) (๔) ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ผู้ร้องเห็นว่ามิใช่เท็จจริงที่เพียงพอแล้ว ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ได้กำหนดไว้ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้ ซึ่งในกรณีนี้ ปรากฏว่าเอกสารหลักฐานยังไม่ครบถ้วน ประกอบกับองค์ประชุมใหญ่สามัญยังไม่ชัดเจน ผู้ร้องจึงได้พิจารณาใช้อำนาจตามมาตรา ๗ ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงและส่งเอกสารเพิ่มเติมตามหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๔๐๑ (ทบพ) /๘๐๕๖ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ และเป็นธรรมกับผู้ถูกร้องแล้ว

(๒) ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าได้ดำเนินการประชุมใหญ่โดยมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๓๕ คน และที่ประชุมในขณะนั้นเห็นว่า มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๓๕ คนครบองค์ประชุมไม่มีผู้ใด

ในที่ประชุมคัดค้านและที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้เริ่มประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๗ ได้
ยอมต้องถือตามมตินั้น

ผู้ร้องชี้แจงว่า จากการตรวจสอบพบว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมน้อยกว่า ๑๐๐ คน การตรวจสอบ
ผู้เข้าร่วมประชุมว่าเป็นสมาชิกพรรคถูกต้องหรือไม่ เป็นหน้าที่ของพรรคการเมืองที่จะต้องตรวจสอบเอง
มิใช่ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นผู้รับรองความถูกต้องในการเป็นสมาชิกพรรค นายทะเบียนพรรคการเมือง
พิจารณาแล้วเห็นว่ามิใช่ข้อเท็จจริงให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ผู้ร้องจึงยื่นคำร้อง
ต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ตามคำร้อง ลงวันที่
๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕

(๓) ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า เนื่องจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ยึดอำนาจปกครองเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ด้วยยกเลิก
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นกฎหมายลูกย่อมสิ้นสุดลงไปด้วย และอ้างประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๕ (๕)

ผู้ร้องชี้แจงว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ และฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่
๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับต่อไปเพื่อให้พรรคการเมืองยังคงสภาพอยู่ต่อไปได้และเรื่องการแก้ไข
ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ตามความในข้อ ๑ การยกเลิกรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย มิให้กระทบกระเทือนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงใช้บังคับ
ต่อไปจนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก

ต่อมาผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐
สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ว่าในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน
๒๕๔๘ มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น ๑๓๕ คน จึงครบองค์ประชุม ตามข้อบังคับพรรคไทยช่วยไทย
พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๗๐ แล้ว และที่ประชุมมีมติรับรองครบองค์ประชุมเป็นเอกฉันท์ ส่วนผู้เข้าร่วม

ประชุมนั้นจะเป็นสมาชิกพรรคหรือไม่ มีเจ้าหน้าที่พรรคเป็นผู้ดูแลอยู่แล้วโดยปกติจะเป็นสมาชิกพรรคทั้งหมด ถ้าไม่ใช่สมาชิกพรรคจะไม่เข้าไปร่วมประชุม เว้นแต่มีเจตนาจะเป็นสมาชิกพรรคจึงเข้าร่วมประชุมด้วย และถ้าเจ้าหน้าที่รู้ว่าไม่เป็นสมาชิกพรรค เจ้าหน้าที่จะต้องให้สมัครเป็นสมาชิกพรรคในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีดังกล่าวไว้เป็นหลักฐาน

พิจารณาแล้ว ขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ได้มีประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และวรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาคดีใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป คดีจึงอยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

พิเคราะห์คำร้อง คำชี้แจงเพิ่มเติม และเอกสารประกอบของผู้ร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา รวมทั้งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมของผู้ถูกร้องแล้ว ข้อเท็จจริงเพียงพอแก่การพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนพยานหลักฐานของคู่กรณีแต่อย่างใด

สมควรวินิจฉัยข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมที่ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นกฎหมายลูกได้สิ้นสุดลงไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ยึดอำนาจปกครอง ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ แล้ว การกระทำของผู้ถูกร้องที่ถูกลงกล่าวหาตามคำร้อง จึงไม่มีบทบัญญัติเป็นความผิดอีกต่อไป และต้องบังคับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๕) ทั้งประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๙ ไม่อาจใช้บังคับย้อนหลังได้ เนื่องจากประกาศภายหลังที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้สิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ แล้วหรือไม่

พิจารณาแล้ว ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ เพียงให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลงโดยมิได้กล่าวถึงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญไว้แต่อย่างใด เมื่อพิจารณาถึงศักดิ์หรือฐานะของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยเฉพาะกระบวนการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๒ ถึงมาตรา ๕๔ และมาตรา ๑๗๐ ถึงมาตรา ๑๗๘ ก็เป็นเช่นเดียวกับการตรากฎหมายธรรมดา จึงเห็นได้ว่าเป็นบทกฎหมายที่เทียบได้กับพระราชบัญญัติทั่วไป ทั้งในอดีตที่ผ่านมามีการปฏิบัติ รัฐประหาร หรือยึดอำนาจการปกครองประเทศ คณะบุคคลที่ทำการปฏิวัติหรือรัฐประหารหรือยึดอำนาจ ก็จะออกคำสั่งให้ยกเลิกกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งในเวลาต่อมา ดังนั้น แม้กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองเป็นบทบัญญัติที่ออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒๓ แม้ใช้ชื่อเรียกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็ห้ามผลทำให้เป็นบทกฎหมายที่เทียบได้กับรัฐธรรมนูญไม่ ประกอบกับประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังกำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับต่อไป เพื่อให้พรรคการเมืองยังคงสภาพอยู่ต่อไปได้ ยิ่งเห็นได้ชัดว่าการสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ลงตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ไม่มีผลทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญด้วย นอกจากนี้ ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ที่แก้ไขประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ ดังกล่าว มีความว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการมีผลใช้บังคับของกฎหมายดังกล่าว จึงให้ยกเลิกความในข้อ ๑ ของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ ดังกล่าว และให้ใช้ความต่อไปนี้ ข้อ ๑ การยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มิให้กระทบกระเทือนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงใช้บังคับต่อไป จนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก แสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หารได้ถูกกระทบกระเทือนโดยเหตุที่รัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงแล้วไม่ และยังมีผลใช้บังคับอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดมามิใช่สิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ และเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๑๖ บัญญัติรับรองให้บรรดาประกาศและคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ได้ประกาศหรือสั่งในระหว่างวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ จนถึงวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ไม่ว่าจะ เป็นในรูปใด และไม่ว่าประกาศหรือสั่งให้มีผลบังคับในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหาร หรือในทางตุลาการ ให้มีผลใช้บังคับต่อไป และให้ถือว่าประกาศหรือคำสั่งตลอดจนการปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งนั้น ไม่ว่าจะ ในการปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งนั้นจะกระทำก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นประกาศหรือคำสั่งหรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยรัฐธรรมนูญอีกด้วย กรณีมิใช่เรื่องการกระทำอันเป็นความผิดอาญาที่จะนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๕ (๕) มาใช้บังคับแต่อย่างใด ข้ออ้างเกี่ยวกับการกระทำของผู้ถูกร้องตามคำร้อง อันเป็นเหตุขุบพรรคผู้ถูกร้อง จึงยังคงมีอยู่และจำต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องพิจารณาประการต่อมาว่า คดีผู้ร้องอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น

พิจารณาแล้ว บทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ ที่กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้พรรคการเมือง ย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ นั้น เป็นบทกฎหมายในส่วนสารบัญญัติเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง หากพรรคการเมืองใดมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ย่อมเป็นเหตุที่ทำให้ต้องถูกร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองอันจะเป็นผลให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพของการเป็นนิติบุคคล จึงมิใช่

บทกฎหมายวิธีสบัญญัติ ซึ่งปกติจะมีผลใช้บังคับในทันทีที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับหรือบทกฎหมายอันมีโทษในทางอาญาซึ่งต้องนำบทกฎหมายในส่วนที่เป็นคุณมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มิได้มีบทเฉพาะกาลที่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นคดีตามคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ย่อมอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่เกิดการกระทำความผิดขึ้นมาบังคับใช้แก่คดีตามคำร้องของผู้ร้อง อนึ่ง ความในมาตรา ๒๕๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่บัญญัติให้ในระหว่างที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ตามวรรคหนึ่ง ยังไม่มีผลใช้บังคับให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงใช้บังคับต่อไปจนกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับ บทบัญญัติดังกล่าว ก็มีความหมายว่าเมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองที่ได้จัดทำขึ้นตามมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ มีผลใช้บังคับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวย่อมจะใช้บังคับแก่การกระทำใด ๆ พรรคการเมืองที่เกิดขึ้นภายหลังเมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้ว ไม่อาจนำไปใช้ย้อนหลังแก่การกระทำของพรรคการเมืองซึ่งเกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีผลใช้บังคับดังเช่นคดีตามคำร้องของผู้ร้อง คดีตามคำร้องของผู้ร้องจึงอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในเวลานั้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยในประการที่ว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้ว ที่ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า หลังจากการประกาศราชกิจจานุเบกษารับรองความถูกต้องของคณะกรรมการบริหารพรรคแล้วเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ ผู้ร้องได้มีหนังสือขอต่อขอรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคผู้ถูกร้องอ้างเหตุผลต่าง ๆ ตามคำร้องเป็นเวลาเกือบ ๑ ปี นับแต่วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ ถึงวันยื่นคำร้องวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ จึงเกินกำหนดเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง นั้น เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้แจ้งมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๘ ซึ่งที่ประชุมที่มีมติเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคและเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่แทนชุดเดิม

ที่ครบวาระแก่ผู้ร้องเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ หลังจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวโดยมีการขอให้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ เรียกผู้ที่มีรายชื่อเข้าร่วม ประชุมมาให้ถ้อยคำ ซึ่งเห็นได้ว่าจะต้องใช้เวลาในการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว ดังนั้น ที่ผู้ถูกร้อง อ้างว่าความปรากฏต่อผู้ร้องในวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ ห่างจากวันที่ผู้ถูกร้องแจ้งมติที่ประชุม ใหญ่สามัญประจำปีดังกล่าวไม่ถึงหนึ่งเดือน จึงเป็นไปได้ที่ความอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามคำร้องได้ปรากฏแก่ผู้ร้องในวันดังกล่าวตามที่ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ทั้งหากความดังกล่าว ปรากฏแก่ผู้ร้องเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่าเป็นวันที่มีการประกาศ ราชกิจจานุเบกษารับรองความถูกต้องของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง ยังไม่สมเหตุผล เพราะหากความปรากฏเช่นนั้นจริง ย่อมไม่มีเหตุที่ผู้ร้องจะรับรองการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ บริหารพรรคของผู้ถูกร้องดังกล่าวในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าเอกสารหลักฐาน ที่ผู้ถูกร้องส่งมาให้ในวันนั้นไม่ครบถ้วนและองค์ประชุมไม่ชัดเจน และผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้อง ชี้แจงและส่งเอกสารเพิ่มเติมตามหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๔๐๑ (ทพพ)/๘๐๕๖ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๘ เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงใดเป็นอย่างอื่นอีก จึงเชื่อได้ ตามคำร้องของผู้ร้องว่า เหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องปรากฏต่อผู้ร้องเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ร้องลงนามในคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องพิจารณาประการสุดท้ายที่ว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ตามคำร้อง หรือไม่

พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง และข้อบังคับพรรคไทยช่วยไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๖๕ กำหนดให้การประชุมใหญ่สามัญประกอบด้วย สมาชิกของพรรคที่เป็นกรรมการบริหารพรรค เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น เป็นรัฐมนตรี ในขณะนั้น ผู้แทนของสาขาพรรคในกรณีที่มีสาขาพรรค สมาชิกที่ทราบข่าวการประชุมใหญ่สามัญ และวิสามัญของพรรคจากคณะกรรมการบริหารพรรคและจากสมาชิกสามัญ และข้อ ๗๐ วรรคหนึ่ง กำหนดให้การประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม

ที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า การจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๘ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๓๕ คน ไม่นับเป็นองค์ประชุม ๓๑ คน จึงมีผู้เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิออกเสียง ๑๐๔ คน และที่ประชุมได้มีมติเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคพร้อมเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่นั้น ได้ความตามข้อเท็จจริงที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่าง ๆ ตรวจสอบจากบุคคลที่มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญของพรรคผู้ถูกร้องตามรายชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญของพรรคผู้ถูกร้องว่า จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอุดรธานี กาฬสินธุ์ หนองบัวลำภู มหาสารคาม และเพชรบูรณ์ ปรากฏว่า นายสุบรรณ ลุนจันทร์ นางเกตแก้ว จันทร์พรม นางพรศิลป์ สุทธิประภา นายสุนา พลขาน นายหมาย เลแก้ว นายสุนัย สง่างาม นายปรีชา พลศักดิ์ นายทองหล่อ ปะวะสี นางวิไล แก้วนาคุณ นายคำพันธ์ นาสินสร้อย นายสมาน ละครพล นายทองอิน อินกอง รวม ๑๒ คน ต่างให้ถ้อยคำว่าไม่ทราบว่ามีการประชุมใหญ่และไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้อง และไม่ได้ลงลายมือชื่อเข้าร่วมประชุมในการประชุมดังกล่าว จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร จังหวัดนครราชสีมา และสมุทรปราการ ปรากฏว่า นายชนันท์หรือสรารุช วัฒนะสิริโชค นายสุรศักดิ์ ชลาณุเคราะห์ นายอดิศักดิ์ สาหาล่า และนางสาวอภิญา โห้เหริญญ์ รวม ๔ คน ต่างให้ถ้อยคำยืนยันว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง และจากถ้อยคำเพิ่มเติมของนางสุทิพย์ ทับทิมเทศ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ปรากฏว่าผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหารพรรคไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๓ คน คือ นายโชติพัฒน์ สกุลดีเชิดชู นายเพชรพิชัย โพธิ์ทอง และนางสาวหทัยทิพย์ เชิดชู และเป็นสมาชิกเข้าชื้อกับพรรคการเมืองอื่น จำนวน ๑ คน คือ นายปภากร อุทัยวัฒน์ และปัจจุบันนายโชติพัฒน์ และนางสาวหทัยทิพย์มีรายชื่อเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตลอดจนการตรวจสอบฐานข้อมูลทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่าผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๓ คน ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง คือ นายสุมิตร พุทธิพิพัฒน์จรรยา นายชนพัฒน์ เบญจจริยาภรณ์ และนายปรีวัชร มณีเต็ม จากถ้อยคำของพยานบุคคลดังกล่าวที่มีจำนวนถึง ๒๐ คน นับได้ว่าเป็นจำนวนไม่น้อย รวมทั้งจากการตรวจสอบฐานข้อมูลทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว หากผู้ถูกร้องเห็นว่าถ้อยคำของบุคคลหรือฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองใดไม่ถูกต้องก็สามารถแสดงหลักฐานหักล้างเป็นอย่างอื่นได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นหน้าที่ที่หัวหน้าพรรคการเมืองจะต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงเก็บรักษาไว้ ณ

ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ ด้วย ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหลักฐานการเป็นสมาชิกพรรคของบุคคลดังกล่าวทั้งหมดจึงเป็นเรื่องที่อยู่ในความรับรู้ของผู้ถูกร้องโดยเฉพาะ แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่สามารถแสดงถึงความมีอยู่และความถูกต้องของการเป็นสมาชิกพรรคของบุคคลดังกล่าวต่อผู้ร้อง การที่ผู้ถูกร้องเพียงแต่ชี้แจงอย่างลอยๆ และปิดให้ผู้ร้องจะต้องไปตรวจสอบเอกสาร ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องก็ดี หรือที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า เป็นการกระทำของนายบุญส่ง เชิดชู ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อและสกุลเป็นนายโชติพัฒน์ สกุลดีเชิดชู ผู้อำนวยการการเลือกตั้งของพรรคและหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องไว้เนื้อเชื่อใจและได้รับทราบจาก นายโชติพัฒน์ว่าเรียบร้อยไม่มีปัญหาที่ดี เห็นว่าในการประชุมดังกล่าว นางสุทิพย์ ทับทิมเทศ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องได้เข้าร่วมประชุมด้วย ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจยกเอาข้อบกพร่องที่ตนปล่อยปละละเลยให้นายโชติพัฒน์ ดำเนินการเสียเอง ทั้ง ๆ ที่ตนมีหน้าที่ตามกฎหมาย มาเป็นข้ออ้างเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบของตนได้ คำชี้แจงของผู้ถูกร้องจึงไม่มีเหตุผลที่รับฟังข้อเท็จจริงดังกล่าวเชื่อได้ตามคำร้องของผู้ร้องว่า ผู้ที่มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๓ คน ดังกล่าว มิใช่สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องอันจะนับเป็นองค์ประชุมได้ เมื่อผู้เข้าร่วมประชุมที่นับเป็นองค์ประชุมได้มีเพียง ๘๑ คน จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคไทยช่วยไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๗๐ ที่กำหนดให้การประชุมใหญ่สามัญจะต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า หนึ่งร้อยคน การประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๗ ของผู้ถูกร้องย่อมเป็นการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ จึงเป็นเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง ตามคำร้อง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ให้ยุบพรรคไทยช่วยไทย ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

นายสมชาย พงษ์ธา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ